

PROPOSISYON **16** **MAGPAPAHINTULOT NG DIBERSIDAD BILANG SALIK SA MGA PAGPAPASYA SA PAMUBLIKONG TRABAHO, EDUKASYON, AT PAGKOKONTRATA. PAMBATASANG SUSOG SA SALIGANG-BATAS.**

OPISYAL NA TITULO AT BUOD

INIHANDA NG PANGKALAHATANG ABUGADO

Makikita ang teksto ng panukalang ito sa website ng Kalihim ng Estado sa voterguide.sos.ca.gov.

16

- Magpapahintulot sa mga patakaran sa pagpapasya ng gobyerno na isaalang-alang ang lahi, kasarian, kulay ng balat, etnisidad, o bansang pinagmulan upang matugunan ang dibersidad sa pamamagitan ng pagpapawalang-bisa sa artikulo I, seksyon 31, ng Saligang-Batas ng California, na idinagdag ng Proposisyon 209 noong 1996.
- Sa pangkalahatan, pinagbabawalan ng Proposisyon 209 ang pang-estado at lokal na gobyerno na magdiskrimina laban sa, o maggawad ng pagturing na may pagkiling sa, mga indibidwal o grupo batay sa lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan sa pagpapakabo ng pampublikong trabaho, edukasyon, at pagkokontrata.
- Hindi babaguhin ang ibang pang-estado at pederal na batas na naggarantiya ng pantay na proteksyon at nagbabawal sa diskriminasyong labag sa batas.

BUOD NG TANTIYA NG PAMBATASANG TAGASURI SA NETONG PISIKAL NA EPEKTO SA PANG-ESTADO AT LOKAL NA GOBYERNO:

- Walang direktang piskal na epekto sa mga pang-estado at lokal na entidad dahil ang panukala ay hindi nag-aatas ng anumang pagbabago sa mga kasalukuyang patakaran o programa.
- Ang mga posibleng piskal na epekto ay magdedepende sa mga pagpapasya sa hinaharap ng mga pang-estado at lokal na entidad upang ipatupad ang mga patakaran o programang nagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan sa pampublikong edukasyon, pampublikong trabaho, at pampublikong pagkokontrata. Lubhang hindi tiyak ang mga epekto sa pananalaping ito.

**MGA PANGWAKAS NA BOTONG ITINALA NG LEHISLATURA SA ACA 5 (PROPOSISYON 16)
(KABANATA 23 NG RESOLUSYON, MGA BATAS NG 2020)**

Senado: Mga Oo 30 Mga Hindi 10

Asembleya: Mga Oo 60 Mga Hindi 14

PAGSUSURI NG PAMBATASANG TAGASURI

BATAYAN

Ang Mga Saligang-Batas ng Estado at Pederal ay Nag-aatas ng Pantay na Proteksyon. Nagbibigay ng pantay na proteksyon sa lahat ng tao ang mga pang-estado at pederal na saligang-batas, na karaniwang nangangahulugang ang mga tao sa mga magkakatatulad na sitwasyon ay tinatrato nang magkakatatulad sa ilalim ng batas.

Noong 1996, ipinagbawal ng Mga Botante ng California ang Pagsasaalang-alang ng Lahi, Kasarian, Kulay, Etnisidad, o Bansang Pinagmulan sa Mga Pampublikong Programa.

Noong 1996, inaprubahan ng mga botante ng California ang Proposisyon 209, na nagdagdag ng bagong seksyon sa Saligang-batas ng Estado—ang Seksyon 31 ng Artikulo I. Sa pangkalahatan, ipinagbawal ng bagong seksyong ito ang pagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan sa pampublikong trabaho, pampublikong edukasyon, at pampublikong pagkokontrata sa California.

Mayroong Ilang Iksemsyon sa Proposisyon 209. Maaaring isaalang-alang ng mga entidad ng estado at lokal ang kasarian kapag kinakailangan ito bilang bahagi ng mga normal na pagpapatakbo. Halimbawa, maaaring

isaalang-alang ng estado ang kasarian ng empleyado kapag naglalagay ng tauhan sa mga partikular na trabaho sa mga bilangguang ng estado kung saan kinakailangang pareho ang kasarian ang mga tauhan at preso. Dagdag pa rito, maaaring magsaalang-alang ang mga entidad ng estado at lokal ng mga tinukoy na katangian kapag kinakailangan upang makatanggap ng pederal na pagpopondo. Halimbawa, inaatasan ang estado na magtakda ng mga layunin para sa bahagi ng mga kontratang iginawad sa ilang partikular na grupo para sa mga pinopondohan ng pederal na pamahalaan na proyekto sa transportasyon, tulad ng mga negosyong pagmamay-ari ng mga kababaihan at ibang lahi.

Naapektuhan ng Proposisyon 209 ang Ilang Partikular na Pampublikong Patakaran at Programa. Bago ang Proposisyon 209, mayroong mga patakaran at programa ang mga entidad ng estado at lokal na nilalayong magdagdag ng mga oportunidad at pagkatawan para sa mga taong nakaranas ng mga diskriminasyon dahil sa kanilang lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan. Ang mga ganitong uri ng programa ay karaniwang tinatawag na “sumasang-ayong pagkilos” na programa. Halimbawa, isinaalang-alang ng ilan sa

PAGSUSURI NG PAMBATASANG TAGASURI

IPINAGPATULUY

mga pampublikong unibersidad ng estado ang lahi at etnisidad bilang salik kapag nagpapasya sa mga pagtanggap at nag-aalok ang mga ito ng mga programa upang suportahan ang pang-akademikong pagkamit ng mga estudyanteng iyon. Ang mga entidad ng estado at lokal ay may mga patakaran sa trabaho at pagre-recruit na nilalayong dagdagan ang pagkuha sa trabaho ng ibang lahi at kababaihan. Nagtatag din ang estado ng mga programa upang madagdagan ang pakikilahok ng mga negosyong pagmamay-ari ng mga babae at minorya sa mga pampublikong kontrata. Nagtakda ang estado ng mga layunin para sa bahagi ng mga kontrata ng estado na iginawad sa mga ganoong uri ng negosyo. Pagkatapos aprubahan ng mga botante ang Proposisyon 209, itinigil o binago ang mga patakaran at programang ito, maliban na lang kung kwalipikado ang mga ito para sa isa sa mga iksemsyon.

Nagpapahintulot ang Pederal na Batas ng mga Patakaran at Programang Nagsasaalang-alang ng Ilang Partikular na Katangian, Batay sa mga Limitasyon. Bago ang Proposisyon 209, ang mga patakaran at programa ng estado at lokal na nagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan ay kinailangan pa ring sumunod sa pederal na batas. Nagtatatag ang pederal na batas ng karapatan sa pantay na proteksyon at bilang resulta, nililimitahan ang paggamit ng mga pagsasaalang-alang na ito. Halimbawa, sa ilalim ng pederal na batas, maaaring isaalang-alang ng mga unibersidad ang mga katangiang ito bilang isa sa maraming salik kapag nagpapasya sa pagtanggap, sa pagsisikap na gawing mas magkakaiba ang kanilang mga campus. Upang tiyakin ang pagsunod sa pederal na batas, kailangang matugunan ng mga patakaran at programang ito ang ilang partikular na kundisyong naglilimita sa pagsasaalang-alang ng mga katangiang ito. Nilalayan ang mga kundisyong ito upang maiwasan ang diskriminasyong lumalabag sa patas na proteksyon. May ilang probisyon ding laban sa diskriminasyon ang batas ng estado na katulad ng mga nasa pederal na batas.

Mga Patakaran at Programang Ginawa o Binago Pagkatapos ng Proposisyon 209. Pagkatapos aprubahan ng mga botante ang Proposisyon 209, gumawa o nagbago ng mga patakaran ang ilang pampublikong entidad sa California upang isaalang-alang sa halip ang mga katangiang hindi ipinagbawal ng Proposisyon 209. Halimbawa, marami sa mga unibersidad ng estado ay nagbibigay ng mga outreach program at programang nagbibigay ng suporta sa mga estudyanteng una sa kanilang pamilya na pumasok sa kolehiyo. Isinasalaalang-alang din ng maraming campus ng unibersidad kung saang mataas na paaralan nagtapos ang mga estudyante, at kung saan sila nakatira kapag nagpapasya sa mga pagtanggap. Tinitingnan din ng mga unibersidad ang mga patakaran at programang ito bilang mga paraan para pataasin ang pagkakaiba-iba nang hindi nilalabag ang Proposisyon 209.

MUNGKAHI

Inaalis ang Pagbabawal sa Pagsasaalang-alang ng Ilang Partikular na Katangian sa Pampublikong Edukasyon, Pampublikong Trabaho, at Pampublikong Pagkokontrata. Kung maaaprubahan, ipapawalang-bisa ng panukala ang Proposisyon 209—Seksyon 31 ng Artikulo I ng Saligang-Batas ng California. Maaalis nito ang pagbabawal sa pagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan sa pampublikong edukasyon, pampublikong trabaho, at pampublikong pagkokontrata. Bilang resulta, maaaring magtatag ang mga entidad ng estado at lokal ng mas malawak na hanay ng mga patakaran at programa, sa kundisyong alinsunod ang mga ito sa batas ng pederal at estado kaugnay ng patas na proteksyon.

MGA PISKAL NA EPEKTO

Walang Direktang Epekto sa Pananalapi sa mga Pampublikong Etnidad. Hindi magkakaroon ng direktang epekto sa pananalapi sa mga entidad ng estado at lokal dahil hindi mag-aatas ang panukala ng anumang pagbabago sa mga kasalukuyang patakaran o programa. Sa halip, magdedepende ang anumang epekto sa pananalapi sa mga pagpili ng mga entidad ng estado at lokal sa hinaharap upang magpatupad ng mga patakaran o programang nagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan sa pampublikong edukasyon, pampublikong trabaho, at pampublikong pagkokontrata.

Ang Potensyal na Mga Piskal na Epekto ng Pagpapatupad ng mga Programa ay Lubhang Hindi Tiyak. Maaaring gumawa ng ilanmang pagpapasya ang mga entidad ng estado at lokal tungkol sa mga patakaran at programang nagsasaalang-alang ng lahi, kasarian, kulay, etnisidad, o bansang pinagmulan. Dahil hindi tukoy ang mga partikular na pasyang maaaring gawin ng mga entidad ng estado at lokal kung aaprubahan ng mga botante ang panukalang ito, lubhang hindi tiyak ang mga potensyal na epekto sa pananalapi.

Bumisita sa <http://cal-access.sos.ca.gov/campaign/measures/> para sa listahan ng mga komite na pangunahing binuo upang suportahan o tutulan ang panukalang ito.

Bumisita sa <http://www.fppc.ca.gov/transparency/top-contributors.html> upang makita ang nangungunang 10 tagaambag ng komite.

Kung gusto ninyo ng kopya ng buong teksto ng panukalang ito ng estado, pakitawagan ang Kalihim ng Estado sa (800) 339-2957 o maaari kayong mag-email sa vigfeedback@sos.ca.gov at libreng magpapadala sa inyo ng kopya sa pamamagitan ng koreo.